

1987 m. KALININGRADE RASTOS MONETOS

Anatolijus Radionovas

Pirmieji monetų radiniai Kaliningrado mieste pokario metais užregistruoti 1983–1984 m. Tuo metu Maršalo Bagramiano krantinės pradžioje, Priegliaus išplautamė krante buvo rasta: Prūsijos 1627a., 1754 m., 1764 m. šilingai, 1757 m. grašis, 1787 m. trečiokas, Lenkijos 1621 m. pusantrokas, Rygos 1623 m. pusantro šilingo (E. Ivanausko informacija). Ypatingai daug monetų rasta 1987 m. Tų metų pavasarį Priegliaus upės dugne, ties katedra buvo sumontuotas prieštasis gruntui iš vagos senti. Išsentos žemės vamzdžiais, einančiais Maršalo Bagramiano krantine, buvo paduodamos į pelkes, nutolusias nuo miesto centro į rytus apie 1,5 km. Kas ir kada išsentos žemėse rado pirmąsias monetas, nežinoma. Žinia apie radinius greitai paplito kolekcionierių tarpe. Jie ir buvo pagrindiniai monetų ieškotojai, nes kraštotyros muziejus, net keliskart išpėtas apie įvykius, jokios iniciatyvos nesiėmė. Nei vienas kolekcionierius randamų monetų neregistravo. Nebuvo registruojami ir archeologiniai radiniai, kurių tarpe buvo gausu kovos kirvių, ietigalių ir strėlių antgalių, batų, balnų, kaulinių šukų, įvairiausių papuošalų, svorelių ir daug ko kitko. Šių eilučių autorius sumanė suregistruoti nors monetas. Kadangi šio reikalo buvo imtasi tuo metu, kai ieškojimo aistros buvo nurimusios, o dauguma monetų pasiklidusi Pabaltijo kolekcionierių tarpe, registracijos rezultatai apgailėtini. Statistiniu požiūriu surinkta informacija duoda šio-ki tokį vaizdą apie Prūsijos piniginės rinkos struktūrinę raidą, jos prekybinius ryšius. Šiame streipsnyje pateikiamas monetų sąrašas. Duomenys, liečiantys monetas, yra minimalūs. Kai tik atsiras

proga, sąrašą padarysime preciziškesnį. Žvaigždute pažymėtos monetos, kurių priklausomumas gali būti nustatytas ne visai tiksliai.

Achenas: pfenigas 1752.

Aukso Orda: dirchemas b.d. (XV a.)

Bėzelis: batzenas 1809.

Brandenburgas: 2 grašiai 1652, 1/12 talerio 1691, 1724, guldenas 1691.

Brandenburgas Ansbachas arba Bėirėtas: dreilingas (XVI a.).

Bremenas: dreilingas 1577.

Danija: 2 skilingai 1671, markė 1563 (klėstotė), skilingas d.n. (1530–1531) (klėstotė iš vario).

Elbingas: vienpusis pfenigas b.d. (1456–1492), denaras b.d. (1530–1540), šilingas b.d. (1456–1492) (2), 1630, 1631, 1633 (2), d.n. (1629–1634) (3), 1635, d.n. (1666), 1673, b.d. (1670–1673), 1763 (2); grašis 1629, pusantrokas 1633, 163(3?), trečiokas 1632.

Frizija: stuiveris 1586 (klėstotė iš vario).

Flandrija: grautas^x b.d. (XV a. av. kryžius su lėlijom, rv. liūtas; įrašė virš šio liūto dar vienas mažas liūtas).

Gdanskas: denaras b.d. (1535–1539), 1555, 1573 (3), 1587; šilingas b.d. (1456–1492) (3), 1531, 1545, 1551, 1582; grašis 1531(2), 1587, 1625, d.n. (1625–1627), trečiokas 176(3?), ortas 1616.

Geldernas: duitas d.n. (prieš 1750).

Getingenas: zekslingas 16(23?).

Hamas: 3 pfenigai 1669.

Hildeisheimas: kiortlingas 1577.

Kuršas: šilingas 1576.

Lenkija: šilingas 1591 Olkušas, 1592 Melborkas, 1596 Vachova, 1597.

Bydgoščius, 1616 Krokua, 1620 Bydgoščius, 1665. Jono Kazimiero šilingo kląstotė d.n., pusgrėšis b.d. (1431-1434?), b.d. (2) (1479-1492), b.d. (8) (1492-1501), b.d. (1501-1506), 150(7?), 1511, d.n. (1507-1511), grašis 1527, 1605, 1608(2), varinė 1608 kląstotė, 1611, 1613, 1627, 1755; pusantrokas varinė 1614 kląstotė, 1615, 1616, 1622, 1623(2), 1624 (4); trečiokas 1593, 1594 Poznanė, 1596 Poznanė, 1622, 1623; šeštokas 1626, 1662 (2) Krokua, Bydgoščius, 1667 Krokua, 1683 (2) 1684; auksinas 1664.

Lietuva: mažasis denaras 1546, denaras b.d. (1413-1430), (1451-1492), (1495-1503) (2), 1558, 1559; dvidenaris 1566, 1578, 1620, 1621; šilingas 1581, 1583, 1585, varinė Stepono Batoro šilingo kląstotė 4851, 1623 LR(2), 1624, 1625, 1653 su aklevarniu, 1663 Oliva, 1666 Brestas, 1665 Vilnius, 1666 Vilnius; pusgrėšis b.d. (2) (1495-1503), 1513, 1549, 1550, 1552, 1556, 1560, 1561, 1564 (2), 1565; grašis 1535, 1536, 1626, 1627.

Lignica ir Bžegas: grašis 1543 (2), d.n. (pusė monetos), 3 kreiceriai 1610 (J. Kristijonas ir G. Rudolfas).

Liubekas: pfenigas 1526, 1574 (vienpusis).

Lježas: plėpertas b.d. (1482-1505), taleris 1666.

Lobženica: denaras 1623, tridenaris 1624, 1630.

Magdeburgas: dreilingas^x d.n. (XVI a. pab.-XVII a. I pusė).

Meklemburgas: vienpusis pfenigas (XIV-XV a. su jaučio galva).

Meklemburgas-Šverinas: šilingas 179? (FF).

Moldavija: Prūsijos 1653-1655 m. tipo šilingo kląstotės b.d., 15, 100; 1558, 165?. Rygos 1635-1654 m. tipo šilingo kląstotė 1660.

Northeimas: Kiortlingas 15(20?).

Pfalcas-Veldencas: 1/2 batzeno 159(3?) (Georgas Gustavas 1592-1634); 12 solidų^x b.d. (Leopoldas Liudvikas 1634-1694). Niurnbergas: kreiceris^x b.d. (XVI a.).

Prūsija: vienpusiai pfenigai b.d. (trikampis herbiniis skydas su kryžiumi, virš jo kryželis, šonuose po tris taškus (prieš 1410 m.) (2), kryžius su vienu tašku (Vosbergas 54), kryžius su dviem taškais (Vosbergas 41?), kryžius su keturiais taškais (Vosbergas 47), Maltos kryžius ilgais kėrpytais galais, stilizuotas kryžius su prėplatintais galais, paprastas kryžius platėjėnčiais galais (Vosbergas 56) (7), su karūna (Vosbergas 86), su stilizuotais miesto vartais (Vosbergas 70, 64) (3), su ereliu (2), šilingai b.d. (Konradas Zolneris 1382-1390) b.d. (Konradas III Jungingenas 1393-1407) b.d., (Ulrikas 1407-1410) b.d., (Henrikas Plaunenas 1410-1413) b.d., dvi kląstotės (iš vario ir alavo), (Mykolas Kuchmeisteris 1414-1422) b.d. (2) (1414-1416), b.d. (1416-1422), (Paulius Rusdorfas 1422-1441) b.d. (5), (Konradas Erlinghauzenas 1441-1449) b.d., (Henrikas Reus Plaunenas vietininkas 1467-1469) b.d., (Mėrtynas Truchzesas 1477-1489) b.d. (3), varinė kląstotė b.d., (Johanas Tifenas 1489-1497) b.d.); guldenas b.d. (Henrikas Plaunenas), varinė 1519-1520 m. klipa, denaras b.d. (4) (1529-1548), 1563, 1571 (4); tridenaris 1591, 1592, šilingas 153?, 1591, 1592, 1595, 1626, 1627, 1628 (2), d.n. (1624-1633), 165(3?)(3), 1654 (10), 1655, 1659, 165? (3) (1657-1659), 1664 (3), 1666, 1669 (4), 1671, 1694 (2), 1695 (2), 1700, 1701, 1702, 1703, 1705, 1707, 1722, 1725(2), 1729, 1733 (2), 1736, 1737, 1738, 1741, 1742, 1743, 1752, 1753, 1754, 1759 (Elžbieta), 1760 (Elžbieta), 1769 (4), 1775 (3), 1782, 1783 (2), 1810 (2); grašis 1553 (pusė monetos), 1535,

1541, 1700, 1764, 1769, 1778, 1782, 1784, 1797, 1797. 3 kreiceriai-grašiai 1752 B, 1783 A ir B, 1787, 1800, 1803 (2), d.n. (1800-1806); šeštokas 1674 (slavinė klostotė), 1681, 1682, 1756, 1770, 1774, ortas 1622 (su sabelų kailiais), 1623, 1626, 1627, 1699 (2), 1758, 2 pfenigai 1851, 1854; 4 pfenigai 1844, 1/2 grašio 1821, 2 grašiai 1764, 1773, 1/24 talerio 1782, 1/12 talerio 1764 A, 1765 B, 1766, 1/6 talerio 1814.

Ryga: šilingas 1564, 1571, 1572, 1575, 1578, 1582, 1587, 1594, 1595 (2), 1597, 1601, 1602, 1619, 1620, 1621 (2), 162(4?), 1625, 1633, 1634, 1637(2), d.n. (3) (1621-1634), 1636, 1637, 1641 (2), 1642, 1643 (2), 1644 (3), 1645, 1648(3), 1654 (2), d.n. (Kristina), 1655, 1656, 1657 (4), d.n. (Karolis X Gustavas) (2), 1661 (2), d.n. (Karolis XI); trečiokas 1591, 1592, 1595, ferdinas 1567.

Livonija: šilingas 1647 (4), 1649, 1650, 1653 (2), 1661.

Rostokas: vitenas b.d. (1480-1503?) (pusė monetos).

Rusija: poluška 1731, kepeika b.d. (Borisas Godunovas), 2 kepeikės 1862, 20 kepeikų 1850.

Saksonija: 2 pfenigai 1850.

Saksonija-Meiningenas: taleris 1743.

Silezija: Švidnicos pusgrašis 1526, Vroclavo grašis b.d. (1470-1471); 3 kreiceriai 1670 (2), 1696.

Štrasburgas: dreilingas* b.d. (XVII a. I pusė).

Škotija: 2 penai b.d. (sidabriniai iki 1630), b.d. (variniai 1635-1645).

Šlėzvigas: 1 šilingas d.n. (XVII a. pradžioje); 2 šilingai 1598.

Šlėzvigas-Holšteinas: soslingas 1682.

Švedija: firkas 1593, pusė erės 1578, erė 1610 Goteborgas, 1615 Stokholmas, 1673,5 erės 1723.

Štėtinas: vienpusis pfenigas b.d. (XIV-XV a. su grifonu).

Statachas: 4 pfenigai 1723.

Stolbergas: dreilingas 1556.

Torunė: denaras b.d. (1529-1535) (3); šilingas 1529, 1531, d.n. (1665-1668), 1671 (2); grašis 1532, 1533.

Utrechtas: duitas 1656, 168(1?), 1788.

Volgastas: šerfas d.n. (1587-1599).

Vengrija: denaras 1526, 1550, 1581, 1586, 1601, varinė klostotė b.d., b.d. (2) (Motiejus Korvinas), 3 kreiceriai 1692.

Vokietija: markė 1874, 1875, 1914.

Zalcfeldas: hekeris 1744.

Zelandija: duitas 1793.

Be to, rastas Hanso Šultės žetonas, žetonas su Liudviko XIV veidu ir įrašu: LUDXIV.D.G.FR.SP.N.REX averse ir žmogaus krėslė su karūna dešinėje rankoje figūra bei įrašu: LE REPOS.SVIT LA VICTOIRE reverse (signatūra ICH), sidabrine vienpuse klipa, kurioje atvaizduoti karaliaus ir karalienės portretai, guldenas (auksinis), kurio vienoje pusėje yra žmogaus su nimbu figūra, o kitoje - trys ar du herbai: dvigalvis erelis ir vienas ar du liūtai, vienpusiai pfenigai su grafema "G", su grafemomis SC ir trimis karūnomis, elektroninis su nešiškiu vaizduliu, slavinės pseudo monetos.

ТОРНЕВЪ ШОТЛАНДСКОГО КОРОЛЕВСТВА В ДЕНЕЖНОМ ОБРАЩЕНИИ
РЕЧИ ПОСПОЛИТОЙ

Иван Синчук

Закономерное наличие медных монет иностранного происхождения в